

Sanni Kemppainen & Eveliina Laukkonen

Terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia koetusta eettisestä kuormasta harjoitteluissa

Tekijät, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Terveydenhoitaja (AMK)

Terveydenhoitotyö

Opinnäytetyö

6.6.2023

Tekijät	Sanni Kemppainen, Eveliina Laukkonen
Otsikko	Terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia koetusta eettisestä kuormasta harjoitteluissa
Sivumäärä	24 sivua + 4 liitettä
Aika	6.6.2023
Tutkinto	Terveydenhoitaja (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Terveydenhoitotyö
Ohjaaja	Lehtori Tinja Kaivolahti
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata tekijöitä, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajaopiskelijoille harjoitteluissa. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoa terveydenhoitajaopiskelijoiden koetusta eettisestä kuormasta niin terveys- ja sosiaalialan työnteekijöille kuin opiskelijoille.</p> <p>Aineisto kerättiin haastattelemalla kymmentä loppuvaiheen terveydenhoitajaopiskelijaa, jotka olivat kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijoita. Kaikilla tutkittavilla oli ainakin yksi terveydenhoitajavaiheen harjoittelu suoritettuna. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluinä. Kerätty aineisto analysoitiin käyttäen induktiivista sisällönanalyysia.</p> <p>Tutkittavista suurin osa oli kokenut eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa. Tutkittavien opintojen vaihe ei vaikuttanut koettuun eettiseen kuormaan terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa. Eettistä kuormaa terveydenhoitajaharjoitteluissa aiheutti aikaresurssi, henkilöstöresurssi, arvomaailma, harjoittelun ohjaus sekä työn vaativuus.</p> <p>Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää sosiaali- ja terveysalan opinnoissa sekä työpaikoilla. Opinnäytetyön tuloksia voidaan soveltaa jatkotutkimuksiin.</p>	
Avainsanat	Terveydenhoitajaopiskelijat, eettinen kuorma, eettisyys, harjoittelut, teemahaastattelut

Author	Sanni Kemppainen, Eveliina Laukkonen
Title	Public health nursing students' experiences of perceived ethical burden during training periods
Number of Pages	24 pages + 4 appendices
Date	6.6.2023
Degree	Public Health Nurse
Degree Programme	Public Health Nursing
Instructors	Tinja Kaivolahti (Senior Lecturer)
<p>Purpose of the thesis was to describe the factors causing ethical burden for public health students during training periods. The aim of the thesis was to increase knowledge of perceived ethical burden of public health nursing students for health and social care workplaces and students.</p> <p>The data was collected by interviewing ten final phase public health nursing students in third and fourth year of their studies. All respondents had completed at least one training period during the public health nursing phase. The interviews were conducted as thematic interviews. The collected data was analyzed by using inductive content analysis.</p> <p>Majority of the respondents had experienced ethical burden during internships of the public health nurse phase. Phase of the studies did not affect the perceived ethical burden in the training periods. The ethical burden in public health nurse training periods was caused by time resource, human resource, values, guidance of training and demanding nature of the work.</p> <p>Thesis can be used in social and health studies and in workplaces. The results of the thesis can be applied to further research.</p>	
Keywords	Public health nursing students, ethical burden, ethics, training periods, thematic interview

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat ja keskeiset käsitteet	2
2.1	Eettisyys terveydenhuollossa	2
2.2	Eettisesti kuormittavat tekijät hoitotyössä	3
2.2.1	Eettinen stressi hoitotyössä	4
2.3	Terveydenhoitotyön opinnot	4
2.4	Terveydenhoitajan työ	4
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys	5
4	Tutkimusmenetelmät	5
4.1	Laadullinen tutkimus	5
4.2	Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	6
4.3	Aineiston keruu	6
4.4	Aineiston analysointimenetelmä	7
5	Tulokset	9
5.1	Tekijät, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa harjoitteluissa	9
5.1.1	Aikaresurssi	9
5.1.2	Henkilöstöresurssi	10
5.1.3	Arvomaailma	11
5.1.4	Harjoittelun ohjaus	13
5.1.5	Työn vaativuus	14
6	Pohdinta	15
6.1	Tulosten tarkastelu	15
6.1.1	Tutkittavien opintojen vaihe	16
6.1.2	Tutkittavien käsitys eettisestä kuormasta	17
6.1.3	Eettistä kuormaa aiheuttavat tekijät	17
6.1.4	Sairaanhoitajavaiheen harjoitteluiden yhteys tuloksiin	20
6.2	Eettisyys	20
6.3	Luotettavuus	22
6.4	Johtopäätökset ja kehittämissuhteet	23
	Lähteet	25
	Liitteet	

Liite 1. Teemahaastattelun runko

Liite 2. Tutkimustiedote

Liite 3. Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Liite 4: Saatekirje

1 Johdanto

Terveydenhoitajaopiskelija valmistuu työhön, jossa edistetään terveyttä ja tehdään ennaltaehkäisevää hoitotyötä niin yksilöiden, perheiden ja kuin yhteisöjenkin kanssa. Tulevaisuuden terveydenhoitaja tulee hyödyntämään työssään voimavaralähtöistä työtettä. Terveyden suojeleminen ja ihmiselämän kunnioittaminen ovat tärkeitä osia terveydenhoitajien eettisiä suosituksia, joita terveydenhoitajaopiskelijat tulevat tulevaisuuden ammateissaan noudattamaan (Suomen Terveydenhoitajaliitto 2016.) Terveydenhoitajan tutkinto on ammattikorkeakoulututkinto, joka antaa valmiudet toimia perheiden, työikäisten ja ikääntyneiden terveyden edistämisen parissa. Tämän lisäksi terveydenhoitajan opintoihin sekä työhön kuuluu vahva sairaanhoidollinen osaaminen. (Opintopolku.)

Terveydenhoitajat ovat viime aikoina kokeneet työkuormaa muuttuvien aikojen takia. Uudet työn vaatimukset, väestön muuttuvat terveystarpeet, sekä terveydenhoitajan tehtävänkuvien laajeneminen ovat lisänneet terveydenhoitajien työkuormaa. Työn määrä on koettu liian suureksi ja henkilöstöä olevan liian vähän. Terveydenhoitajat ovat joutuneet poikkeuksellisten aikojen takia siirtymään omista töistään muualle. Terveydenhoitajat ovat joutuneet omissa töissään, jotta kaikki työtehtävät tulevat tehdyiksi, minkä takia heidän oma jaksamisensa joutuu koetukselle. (Mäenpää 2022; Röppänen 2018.)

Koska terveydenhoitajat kokevat oman jaksamisen joutuvan koetukselle, työssä koetaan eettistä kuormitusta. Eettinen kuormitus on sitä, kun työntekijä ei voi toteuttaa työtään niin hyvin kuin haluaisi, jolloin työntekijä joutuu toimimaan eettisiä periaatteitansa vastaan (Coco & Roos 2020). Eettisen kuormituksen on todettu heikentävän jo yksistään työntekijöiden jaksamista ja työkykyä (Laitinen & Saari 2023).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata tekijöitä, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajaopiskelijoille harjoitteluihinsa. Ohjaava tutkimuskysymys tässä opinnäytetyössä on ”Millaiset tekijät vaikuttavat terveydenhoitajaopiskelijoiden koettuun eettiseen kuormaan harjoitteluiden aikana?”. Tavoitteena on lisätä tietoa terveydenhoitajaopiskelijoiden koetusta eettisestä kuormasta niin terveys- ja sosiaalialan työntekijöille kuin opiskelijoille.

2 Teoreettiset lähtökohdat ja keskeiset käsitteet

2.1 Eettisyys terveydenhuollossa

Tässä opinnäytetyössä määrittelemme etiikan Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan (ETENE) julkaisun mukaan. Etiikka kuvataan hyvinä ja oikeina tapoina elää ja toimia muiden kanssa. Etiikassa hyvän ja pahan, sekä oikean ja väärän käsitykset pohjautuvat arvoihin, ihanteisiin ja periaatteisiin. Etiikka ohjailee ihmisiä tekemään valintoja, sekä arvioimaan omaa ja muiden toimintaa. Etiikka ohjaa ajatteluun ja pohtimiseen, tarjoamatta kuitenkaan valmiita vastauksia. (ETENE-julkaisuja 1.)

Etiikka terveydenhuollossa on tärkeässä roolissa, kun on kyse ihmiselämän peruskysymyksistä, kuten terveys ja sairaus tai syntymä ja kuolema. Terveydenhuollon tehtävä on edistää terveyttä, ehkäistä ja sairauksia sekä lievittää kärsimystä. (ETENE-julkaisuja 1.) Terveydenhuollon luonne on sellainen, että tehdyt päätökset ja tarjottu tai tarjoamatta jätetty hoito voi muuttaa sitä kokeneen henkilön elämän kestoa tai laatua. Kaikki terveydenhuollossa tehdyt päätökset ja tehdyt tai tekemättä jätetyt hoitotoimet vaikuttavat sitä kokeneeseen henkilöön ja aiheuttavat kysymyksen hoidon hyödyistä ja haitoista. Etiikka ja siihen liittyvät päätökset ovat siis väistämättä osana terveydenhuoltoa päivittäin. (Thompson Ian E, Melia Kath M, Kenneth, Boyd M & Horsburgh, Dorothy 2006, 3.)

Terveydenhuollon eri ammattiryhmät ovat luoneet itselleen eettisiä ohjeita ja periaatteita. Kaikkia ammattiryhmiä koskee kuitenkin samat keskeiset periaatteet sekä eettiset ohjeet. Keskeisinä periaatteina ja eettisinä ohjeina pidetään ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamista, ihmiselämän suojelua ja terveyden edistämistä. Monissa eri ammattiryhmien eettisissä ohjeissa korostuvat myös luottamuksellisten tietojen salassapito ja kollegiaalisuus. Ammattiryhmät korostavat yhteisesti, että omasta hyvinvoinnista huolehtiminen sekä omien rajojen tunnistaminen on eettisesti tärkeää. (ETENE-julkaisuja 1.)

Terveydenhoitajat noudattavat ammatissaan yleisiä sairaanhoitajien eettisiä sääntöjä, jotka pohjautuvat International Council of Nurses (ICN) eettisiin sääntöihin. Sairaanhoitajien eettiset säännöt koskevat kaikkia sairaanhoitajia, riippumatta ympäristöstä, roolista tai toimialueesta. Eettisten sääntöjen on oltava ymmärrettävissä ja helposti sisäistettävissä kaikille sairaanhoitajille kuin myös sairaanhoitajaopiskelijoille koko työ- ja

opiskelu-uran ajan. Sairaanhoidotyölle eettisesti ominaista on kunnioittaa ihmisoikeuksia, eikä sitä rajoita esimerkiksi ikä, etninen tausta, vamma, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, uskonnollinen vakaumus tai sosiaalinen asema. (International Council of Nurses 2021.)

Yleisten sairaanhoitajien eettisten sääntöjen lisäksi terveydenhoitajat noudattavat ammatissaan Terveydenhoitajaliiton laatimia eettisiä suosituksia. Eettiset suositukset auttavat terveydenhoitajia ymmärtämään ammatin osaamisvaatimukset, velvoitteet sekä ammatin salliman vallankäytön rajoitteet. Terveydenhoitajien eettiset suositukset ovat tehty palvelemaan terveydenhoitajien työtä. Terveydenhoitajien eettisissä suosituksissa vaaditaankin ammattitaidon jatkuvaa kehittämistä. Lisäksi terveydenhoitajien eettisissä suosituksissa korostetaan toimimista osana moniammatillista työyhteisöä. Terveydenhoitajien eettiset suositukset korostavat terveydenhoitotyön olevan lähellä ihmisten arkea. Terveydenhoitajat ovat terveyden edistämisen ja kansanterveyden asiantuntijoita. Terveydenhoitaja on eettisten suositusten mukaan myös yhteiskunnallinen toimija ja rohkea vaikuttaja. Terveydenhoitajan työ perustuu ihmisarvon kunnioittamiseen, asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen sekä voimavaralähtöisyyden tukemiseen ja luottamukseen. (Suomen Terveydenhoitajaliitto 2016.)

Näiden eettisten ohjeiden ja käsitysten lisäksi eettisyyttä terveydenhuollossa ohjaavat lait ja asetukset. Terveydenhuolto perustuu Suomen perustuslakiin (731/1999) kirjatuihin perusoikeuksiin, lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), lakiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), kansanterveyslakiin (66/1972) ja erikoissairaanhoidolakiin (1062/1989). Toisaalta laki perustuu osaltaan vallitseviin arvoihin ja eettisiin käsityksiin. Terveydenhuollossa noudatetaan myös kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia, kuten Euroopan Neuvoston yleissopimusta ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (439/1990) sekä ihmisoikeuksia ja biolääketiedettä koskevaa sopimusta (ETS 164/1997). (ETENE-julkaisuja 1.)

2.2 Eettisesti kuormittavat tekijät hoitotyössä

Eettinen kuormitus hoitotyössä tarkoittaa työntekijöiden huolta siitä, toimivatko he oikein tehdessään ratkaisuja ja ovatko heidän toimintatapansa oikeita. Eettistä kuormaa tuottavat myös tunnontuskat, kun työntekijä epäilee toimintansa olevan väärin tai jo tehneensä väärin tavalla, jota hän ei itse pidä parhaana mahdollisena tapana toimia potilaan kannalta. (Molander 2014, 33.)

Kuormitustekijöiksi hoitotyössä on katsottu hoitotyön suuri työmäärä, johdon käytänteet ja tapa hoitaa asioita, sekä ongelmat vuorovaikutuksessa työyhteisössä. Kuormitusta hoitotyöhön tuovat myös erot työntekijöiden eettisissä arvoissa. Muita kuormitusta tuottavia tekijöitä ovat vuorotyö ja työn heikko arvostus. (McVicar 2003.) Eettisen kuormituksen on todettu heikentävän jo yksistään työntekijöiden jaksamista ja työkykyä, mikä voi johtaa stressiin ja uupumiseen (Laitinen & Saari 2023).

2.2.1 Eettinen stressi hoitotyössä

Hoitotyön ammattilaiset kokevat työssään monenlaista stressiä, joka voi johtua muun muassa työyhteisöstä, työntekijöiden välisestä vuorovaikutuksesta tai eettisistä haasteista (Saarnio, Sarvimäki, Laukkola & Isola 2012, 3). Riittämätön henkilöstö altistaa työntekijöitä pakollisiin ylitoihin, mikä lisää työntekijöiden työstressiä. Työstressi puolestaan vaikeuttaa vapaa-ajan ja työajan tasapainottamista. (Boamah, Read & Spence Lashinger 2016.)

Puhuttaessa stressistä, joka liittyy eettisiin haasteisiin, käytetään termiä moraalinen stressi tai eettinen stressi (Molander 2014, 33–34). Moraalisesta stressistä puhuttaessa viitataan tilanteeseen, jossa hoitaja yrittää päättää kumpi on oikea tapa toimia, kun kaksi eettistä periaatetta on ristiriidassa (Saarnio ym. 2012).

2.3 Terveydenhoitotyön opinnot

Terveydenhoitajatutkinto on ammattikorkeakoulututkinto, jonka laajuus on 240 opintopistettä (op), joista 60 opintopistettä muodostuu terveydenhoitotyön ammattiopinnoista. Opinnoista saa Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston (Valvira) laillistaman terveydenhoitajan, sekä sairaanhoitajan tutkinnon. Terveydenhoitajavaiheen opintojen 60:stä opintopisteestä 20-25 opintopistettä koostuu terveydenhoitotyön harjoittelusta. Harjoittelupaikkojen toimintaympäristöiksi terveydenhoitotyössä soveltuvat muun muassa äitiys- ja lastenneuvolat, synnytyssairaalat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, työterveyshuolto, avosairaanhoito ja kansanterveys- ja potilasjärjestöt. (Haarala 2022: 7.)

2.4 Terveydenhoitajan työ

Terveydenhoitajan työ on terveyden edistämistä, kansanterveystyötä sekä sairauksia ennaltaehkäisevää työtä. Terveydenhoitotyö vaikuttaa kokonaisvaltaisesti hyvinvointiin eri tasoilla yksilöstä yhteiskuntaan saakka. Terveydenhoitaja hyödyntää työssään pre-

ventiivistä ja promotiivistä näkökulmaa, mikä korostaa terveyttä rakentavaa ja terveyden edellytyksiä tukevaa toimintaa, sekä sairauksia ennaltaehkäisevää toimintaa ihmisen elämän eri vaiheissa. Terveydenhoitaja työskentelee laaja-alaisesti eri tehtävälueilla, kuten kouluterveyden- ja työterveydenhuollossa, sekä neuvoloissa ja perhepalveluissa. (Suomen Terveydenhoitajaliitto 2016.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata tekijöitä, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajaopiskelijoille harjoittelussa. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoa terveydenhoitajaopiskelijoiden koetusta eettisestä kuormasta niin terveystieteiden ja sosiaalialan työntekijöille kuin opiskelijoille.

Tutkimuskysymys on: Millaiset tekijät vaikuttavat terveydenhoitajaopiskelijoiden koettuun eettiseen kuormaan harjoitteluiden aikana?

4 Tutkimusmenetelmät

4.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on kuvailla, tulkita ja ymmärtää tutkittavien kokemuksia, ajatuksia ja tunteita. Aihe rajataan tarkemmin tutkimuskysymyksellä, sekä tutkimukselle asetetulla tavoitteella. Opinnäytetyön tavoitteen ja tarkoituksen vuoksi tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen luonteeseen kuuluu teoreettisen viitekehyksen kerryttäminen, sillä se lisää omaa tietämystä tutkittavasta aiheesta. Teoreettisen viitekehyksen kerryttämisen aikana tutkittavan aiheen tavoitteet ja tutkimuskysymykset voivat vielä muuttua, mutta ennen aineiston keruuta tutkimuskysymyksen tulisi olla lopullisessa muodossa. (Puusa & Juuti 2020: Luku 4.)

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkimuskysymykset ovat avoimia. Tutkimuskysymykset on syytä pitää avoimina sen takia, että ne antavat silloin liikkumavaraa ymmärtää tutkittavaa ilmiötä, josta tutkijalla ei ole varmoja odotuksia. (Leavy 2022.)

Laadullisen tutkimuksen yleisin tiedonkeruutapa on erilaiset haastattelutyypit, joissa tutkija, sekä tutkittava ovat keskenään vuorovaikutuksessa (Puusa 2020a: Luku 6). Haastattelulla saadaan tietoa haastateltavan mielipiteistä, uskomuksista, tunteista, sekä käsitteistä (Hirsjärvi, Hurme 2022: 11). Haastattelun jälkeen, kun aineisto on kerätty, se

analysoidaan, sekä tulkitaan. Analysoitu aineisto jaetaan kategorioihin, sekä tehdään saadusta aineistosta johtopäätöksiä. Johtopäätösten, sekä luokitteluiden avulla voidaan tuoda esiin uusia näkökulmia ja esittää tutkimuskohde uudessa näkökulmassa. Viimeinen vaihe on tulosten kirjaus, sekä raportointi. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan tutkimuksen lopuksi. (Puusa 2020b: Luku 9.)

4.2 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Teemahaastattelussa keskitytään tutkittavien omiin kokemuksiin, näkemyksiin, sekä tulkintoihin (Puusa 2020a: Luku 6). Kun aineistonkeruumenetelmänä käytetään haastattelua, apuna on hyvä olla esimerkiksi kyselylomake (Leavy 2022). Tässä opinnäytetyössä käytetään apuna teemahaastattelurunkoa. Teemahaastattelun pääkysymykset suunnitellaan etukäteen ja haastattelu etenee etukäteen valittujen teemojen mukaan unohtamatta kuitenkaan teemahaastattelun vapaamuotoisuutta sekä joustavuutta (Puusa 2020a: Luku 6). Koska opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata tekijöitä, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajaopiskelijoille harjoitteluissa, aineisto kerätään hyödyntämällä teemahaastattelua aineistonkeruumenetelmänä.

Onnistuneen teemahaastattelun taustalla on aina tutkija, joka on valmistautunut haastatteluun tutustumalla tutkittavaan aiheeseen, siihen vaikuttaviin tekijöihin, sekä ilmiön kokonaisuuteen (Puusa 2020a: Luku 6). Hyvä haastattelija antaa tutkittaville aikaa pohdita ja tarvittaessa kysyy tarkentavia kysymyksiä. Haastattelijan tavoitteena on ymmärtää, miten tutkittavat kokevat tutkittavan aiheen ja millaisia kokemuksia heillä on kyseisestä teemasta. (Hinton & Ryan 2020: 43–52.) Teemahaastattelun etuna on se, että haastattelija pystyy havaitsemaan haastateltavien väärän tulkinnan aiheesta ja tarvittaessa oikaisemaan väärinymmärryksen (Hirsjärvi & Hurme 2022: 108). Haastattelun talentaminen on välttämätöntä tutkimuksen luotettavuuden kannalta (Hirsjärvi & Hurme 2022: 77).

4.3 Aineiston keruu

Tutkimukseen haettiin loppuvaiheen terveydenhoitajaopiskelijoita, jotka ovat suorittaneet jo joitakin terveydenhoitajavaiheen harjoitteluja. Tutkimukseen osallistuvat haastateltavat tavoitettiin Metropolian sisäisiä kanavia käyttäen sekä tutkijoiden omia kontakteja käyttäen. Yhteydenottoja saatiin yhteensä 10. Kaikki yhteyttä ottaneet osallistuivat haastatteluun. Yhteyttä ottaneet opiskelijat olivat 3. ja 4. vuoden terveydenhoitajaopiskelijoita.

Tutkittaville lähetettiin saatekirje, jossa heitä pyydettiin osallistumaan tutkimukseen (Liite 4). Haastatteluajat sovittiin sähköpostitse käyttäen Metropolia Ammattikorkeakoulun salattua sähköpostia. Ennen haastattelua tutkittaville lähetettiin tutkimustiedote (Liite 2) sekä tutkimussuostumuslomake (Liite 3) allekirjoitettavaksi.

Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina 2–3 hengen ryhmissä, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Yksi haastatteluista jouduttiin toteuttamaan yksilöhaastatteluna aikataulusyistä. Tutkittavien määrä haasteluissa ei vaikuttanut tuloksiin. Teemahaastatteluita toteutui yhteensä viisi kappaletta. Haastattelut toteutettiin kahden viikon ajanjaksoilla. Yksi haastattelu kesti keskimäärin 20 minuuttia. Haastatteluissa käytettiin etukäteen laadittua haastattelurunkoa (Liite 1). Haastattelutilanne nauhoitettiin, sekä tallennettiin ottaen huomioon tietoturvasuus myöhemmin tapahtuvan aineiston analyysin tekoa varten. Tästä kerrottiin tutkittaville haastattelun alussa, sekä tutkimustiedotteessa, joka lähetettiin tutkittaville ennen haastattelua (Liite 2). Haastatteluista toteutettiin siihen asti, kunnes aineisto kylläntyi, eli uusia näkökulmia tai teemoja ei enää noussut esille haastatteluissa (Hinton & Ryan 2020: 52).

4.4 Aineiston analysointimenetelmä

Analyysivaiheen tarkoitus on kuvailla tutkimuksen haastatteluista kerättyä tietoa, sekä ymmärtää haastatteluissa esiin tulleita kokemuksia. Analyysivaiheessa aineistoa eritellään, tiivistellään ja luokitellaan. Aineiston analyysin tavoitteena on saada aineistosta selkeä kokonaisuus, jonka avulla tehdään perusteltuja johtopäätöksiä tutkittavasta aiheesta. Analysointimenetelmänä induktiivinen sisällönanalyysi mahdollistaa aineiston monipuolisen tarkastelun. (Puusa 2020b: Luku 9.) Induktiivisessa sisällönanalyysissä kerättyä aineistoa analysoidaan osissa, tyypillisesti rivi riviltä, joka mahdollistaa pääluokkien muodostumisen aineistosta (Leavy 2022).

Haastatteluista kerätyn aineiston analysointi aloitettiin aineiston litteroinnilla, joka mahdollisti aineiston saamisen tekstimuotoon. Litterointi tapahtui kahden opinnäytetyön tekijän toimesta, mikä mahdollisti aineistoon perehtymisen perinpohjaisesti. Aineistoon perehdyttiin analyysivaiheessa huolellisesti, kuunnellen haastatteluista kerättyjä nauhoitteita useaan otteeseen. Aineistosta muodostettiin selkeä kokonaiskuva, josta poimittiin myöhemmin yksilölliset näkemykset analyysia varten. Aineiston tultua tutuksi aineistosta poistettiin täytesanat. Kerätyt yksilölliset näkemykset pelkistettiin. Aineiston luokittelusta tehtiin esimerkkitaulukko analyysin eri vaiheiden seurannan selkeyttämiseksi (Taulukko 1). Aineistosta poistettiin litteroinnin yhteydessä tunnistettavat henkilötiedot, kuten nimet ja näin aineisto saatiin anonymisoitua.

Aineistosta kerätyt pelkistetyt ilmaukset jaoteltiin alaluokkiin, jotka syntyivät tiivistämällä pelkistetyn ilmauksen sisällön. Alaluokat luokiteltiin edelleen yläluokkiin. Yläluokat muodostuivat, kun pelkistetyt ilmaukset oli jaettu alaluokkiin, jotka jaettiin aihealueittain eri pääluokkien alle. Yläluokat muodostuivat alaluokkien jaottelusta eri pääluokkien alle, jolloin kokonaisuus hahmottui selkeämmin. Analyysivaiheessa eri pääluokat värikoodattiin aineiston analyysin selkeyttämiseksi. Värikoodauksen myötä taulukkoon luokiteltiin vielä teemat, jotka muodostuivat teemahaastattelurungon kysymysten pohjalta (Taulukko 1).

Taulukko 1. Esimerkki aineiston luokittelusta

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Teema
...joutuu punnitsee niitä vaihtoehtoja mitkä kaikki on vähän huonoja niin niistä vähiten huonoimman. (H10)	Joutuu punnitsemaan vaihtoehtoja, jotka ovat kaikki vähän huonoja, niin niistä vähiten huonoimman.	Valitseminen huonojen vaihtoehtojen välillä.	Eettinen valitseminen	Arvomaailma	Tekijät, jotka vaikuttavat koettuun eettiseen kuormaan
...tietynlainen kuorma, et sitten kun on liian vähän aikaa, niin se hyvä hoito kärsii siinä. (H1)	Tietynlainen kuorma kun on liian vähän aikaa, niin hyvä hoito kärsii.	Kuormitus, kun hyvä hoito kärsii liian vähäisen ajan takia.	Ajan priorisointi	Aikaresurssi	Tekijät, jotka vaikuttavat koettuun eettiseen kuormaan
...yhellä ohjaajalla on liikaa opiskelijoita, niin ei	Yhdellä ohjaajalla on liikaa opiskelijoita, niin ohjaaja ei pysty	Harjoittelun ohjaajalla on useita päällekkäisiä opiskelijoita.	Harjoittelun ohjaajan kiire	Ohjaus harjoittelussa	Tekijät, jotka vaikuttavat koettuun

pysty panostamaan siihen omaan opiskelijaan, koska täytyy handlata kolmen opiskelijan asiat omien töiden lisäksi. (H9)	panostamaan omaan opiskelijaan, koska täytyy hallita kolmen opiskelijan omien töiden lisäksi.				eettiseen kuormaan
--	---	--	--	--	--------------------

5 Tulokset

5.1 Tekijät, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa harjoitteluissa

Tutkittavilta kysyttiin, millaiset tekijät ovat vaikuttaneet terveydenhoitajavaiheessa koettuun eettiseen kuormaan harjoitteluissa. Tutkittavilta saatiin paljon yhteneviä vastauksia erilaisista eettistä kuormaa aiheuttavista tekijöistä. Saadut vastaukset jaettiin eri pääluokkiin. Pääluokkia syntyi yhteensä viisi. Pääluokiksi muodostui aikaresurssi, henkilöstöresurssi, arvomaailma, harjoittelun ohjaus sekä työn vaativuus. Syntyneet pääluokat jaoteltiin vielä kuvailevimiksi yläluokiksi tulosten selkeyttämiseksi. (Kuvio 1.)

5.1.1 Aikaresurssi

Aikaresurssi näkyi tutkittavien vastauksissa yhtenä tekijänä, joka aiheuttaa koettua eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa. Aikaresurssi muodostui yhdeksi pääluokaksi tutkittavilta saatujen vastausten perusteella. Aikaresurssi pääluokan alle muodostui vain yksi yläluokka, joka oli ajan priorisointi. Tutkittavien vastaukset koetusta eettisestä kuormasta, jotka liittyivät jollain tapaa aikaan, olivat nimenomaan ajan priorisoinnista syntyvä eettinen kuorma terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa.

...tietynlainen kuorma, et sitten kun on liian vähän aikaa, niin se hyvä hoito kärsii siinä. (H1)

...kun aika ei riitä hoitamaan asioita esimerkiksi kouluterveydenhuollon tarkastuksessa, niin pitää valita mitkä asiat keskusteleterveystarkastuksen aikana, vaikka tietäisitkin, että nämäkin voisivat olla tärkeitä asioita. Tarvitsee tietynlaisen seulan, mitkä asiat ovat tärkeitä ja mitkä jätetään vähemmälle, vaikka ne olisivatkin oman moraalikäsitteen mukaan yhtä tärkeitä asioita. (H6)

Tutkittavien kokemukset eettisestä kuormasta ajan priorisoinnin näkökulmasta liittyivät vahvasti ajan riittämättömyyteen. Tutkittavien vastauksissa tuli esiin kokemukset kuormituksesta, kun hoito kärsii liian vähäisen ajan takia. Osa tutkittavista taas koki eettistä kuormaa siitä, pitäisikö joitakin asioita tehdä suppeammin, jotta saisi ajan riittämään. Tutkittavien vastauksissa eroja tuli muun muassa juuri siinä, miten saa ajan riittämään, jotta hyvä hoito säilyy, kun taas toisaalta osa koki painetta, pitäisikö asioita tehdä suppeammin ja huonommin, jotta aika riittää.

Tutkittavat kokivat eettistä kuormaa myös esimerkiksi siitä, miten ajan jakaa ja miten sen saa riittämään kaikkien työtehtävien välillä. Eettistä kuormaa harjoitteluissa koettiin aiheuttavan myös se, ettei aika riitä hoitamaan kaikkia asioita, vaan oli valittava vain kaikista tärkeimmät asiat hoidettaviksi. Työtehtäviä jouduttiin asettelemaan tärkeysjärjestykseen ajanpuutteen vuoksi.

5.1.2 Henkilöstöresurssi

Toisena tekijänä tutkittavien vastauksissa eettisen kuorman aiheuttajana terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa tuli esiin henkilöstöpula. Henkilöstöresurssi muodostui yhdeksi pääluokaksi tutkittavien vastausten perusteella. Henkilöstöresurssin pääluokka pitää sisällään kolme yläluokkaa. Yläluokiksi muodostuivat organisaation suoritusodotukset, henkilöstön puute ja jatkohoidon resurssipula. Tutkittavien vastauksissa eroja tuli sen välillä, että osa koki henkilöstöpulan näkyvän suoraan harjoittelussa. Se vaikutti muun muassa harjoittelun ohjauksen laatuun ja aiheutti tästä syystä eettistä kuormaa. Osa taas koki henkilöstöpulan eettisesti kuormittavana sen takia, että henkilöstöpulan vuoksi asiakkaita ei ollut mahdollista ohjata jatkohoitoon.

...liian vähän tekijöitä tekemässä tai on organisaatiossa liian kovat suoritusodotukset siihen nähden mitä on oikeasti mahdollista resurssien puolelta tehdä. (H1)

Yhdeksi yläluokaksi tutkittavien vastausten perusteella muodostui organisaation suoritusodotukset. Harjoitteluissa koettiin eettisesti kuormittavaksi henkilöstön vähyyks työmäärään nähden. Organisaation asettamat suoritusodotukset harjoittelujaksojen aikana koettiin mahdottomiksi täyttää henkilöstöresurssiin nähden.

...siis ihan pelkästään jo se henkilöstöpula, siellä ei ollut yhdessäkään vuorossa tarpeeksi tekijöitä niin se jo yksistään varmastikin myös vaikuttaa opiskelijoihin. (H9)

Toiseksi yläluokaksi muodostui henkilöstön puute harjoitteluissa tutkittavien vastauksia analysoitaessa. Henkilöstön puute näkyi harjoitteluissa opiskelijoille, joka aiheutti eettistä kuormaa. Henkilöstö puute koettiin eettisesti kuormittavana etenkin sen takia, että harjoittelun ohjauksen laatu kärsi henkilöstöpulan vuoksi. Henkilöstön puute aiheutti eettistä kuormaa myös siksi, että tutkittavilla oli kokemuksia siitä, kuinka he joutuivat harjoittelussa työvoimaan mukaan, opiskelijan roolin sijaan. Tutkittavien vastauksissa ilmeni pohdintaa henkilöstöpulasta myös tulevaisuudessa, joka kuormittaa ja mietityttää jo harjoitteluiden aikana ennen alalle valmistumista.

...sitten just tämä henkilökuntaresurssikin, eli siis ei ole jotain paikkaa mihin ohjata joku oppilas, vaikka tietäisi että se tarvitsisi just jonkun psykologin. (H6)

Viimeiseksi yläluokaksi tutkittavien vastausten perusteella muodostui jatkohoidon resurssipula. Harjoitteluissa eettistä kuormaa koettiin henkilöstöresurssista johtuvasta jatkohoitopaikkojen ja palveluiden puutteesta. Kokemukset jatkohoidon resurssipulasta ilmenivät etenkin kouluterveydenhuollon harjoitteluissa. Harjoitteluissa koettiin eettistä kuormaa siitä, kun ei ole välttämättä väyliä tarjota jatkohoitoa asiakkaalle henkilöstöpulan vuoksi.

5.1.3 Arvomaailma

Kolmanneksi pääluokaksi tutkittavien kokemasta eettisestä kuormasta muodostui arvomaailmaan liittyvät tekijät. Arvomaailman pääluokka jakaantui kolmeen eri yläluokkaan. Yläluokkia arvomaailmasta olivat eri arvot asiakkaan kanssa, omat arvot sekä eettinen valitseminen. Etenkin eri arvot asiakkaan kanssa yläluokka herätti paljon keskustelua eettisen kuorman ympärillä.

Asiakas on vaikka kieltäytynyt jostain seuloista tai tutkimuksista niin sitten jos ei ole itse ollut siihen yhtään varautunut niin on jäänyt semmoinen olo, että tekeekö tässä tilanteessa tarpeeksi tämän tulevan lapsen hyvinvoinnin kannalta... (H4)

Ensimmäiseksi eettisen kuorman tekijäksi terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa yläluokaksi muodostui eri arvot asiakkaan kanssa. Eri arvot asiakkaan kanssa toi harjoitteluissa eettistä kuormaa etenkin tilanteissa, joihin ei ollut osannut valmistautua etukäteen. Asiakkaan kieltäytyminen hoitotoimenpiteestä, tai muut yllättävät tilanteet aiheuttivat eettistä kuormaa, kun ei tiennyt oikeaa toimintatapaa. Eettistä kuormaa harjoitteluissa toi etenkin se, jos arvomaailma asiakkaan kanssa oli täysin eri. Eettistä kuormaa aiheutti ristiriidat siinä, ettei halunnut toimia yli asiakkaan mielipiteen, vaikka koki itse tietävänsä miten tulisi toimia lääketieteellisesti oikein. Tilanteet, joissa haluaisi saada asiakkaan, jolla oli eri arvomaailma, vakuuttuneeksi hoidon tarpeesta koettiin myös eettisesti kuormittaviksi harjoitteluissa. Harjoitteluissa eettisesti kuormittavia olivat etenkin tilanteet, joihin liittyi huoli asiakkaan tulevasta lapsesta. Tutkittavat antoivat esimerkin raskaana olevan asiakkaan kieltäytymisen seuloista, jotka liittyvät hänen tulevan lapsensa hyvinvointiin. Eettisesti kuormittavaa oli se, ettei tiennyt, toimiiko tilanteessa oikein tulevan lapsen hyvinvoinnin kannalta, kävelemättä asiakkaan mielipiteen yli.

...tavallaan jotkut asiat ovat omien eettisten periaatteiden vastaisia, miten joutuu sitten harjoitteluissa toimimaan. (H10)

Toiseksi yläluokaksi muodostui tutkittavien kokema kuormitus siitä, kun harjoitteluissa joutuu toimimaan omaa arvomaailmaa vastaan. Tutkittavat kokivat kuormitusta aiheutuvan siitä, kun joutuu toimimaan omia eettisiä periaatteitaan vastaan. Eettiset periaatteet saattoivat olla hyvinkin erilaiset tutkittavan ja harjoittelupaikan välillä, joka toi eettistä kuormaa harjoittelujaksojen aikana. Ristiriitoja omaan arvomaailmaan toi esimerkiksi se, jos joutui toimimaan kiireessä, vaikka haluaisi jäädä seuraksi yksinäisille asiakkaille.

...joutuu punnitsemaan vaihtoehtoja, mitkä kaikki on vähän huonoja, niin niistä vähiten huonoimman, ja tällä tavalla, että ne ovat ehkä sellaisia mitä itse on harjoitteluissa huomannut. (H10)

Kolmas yläluokka käsitteli eettisen valitsemisen aiheuttamaa eettistä kuormaa harjoittelujaksoilla. Moni tutkittavista oli käsittänyt eettisen kuorman käsitteen yleisesti tällaisena tilanteena, jossa joutuu valitsemaan kahden huonon vaihtoehdon välillä. Eettistä

valitsemista huonojen vaihtoehtojen välillä oli koettu myös harjoittelujaksojen aikana. Tutkittavat olivat kokeneet harjoitteluissa eettistä kuormaa tilanteissa, kun joutuivat punnitsemaan valintaa vaihtoehtojen välillä, jotka olivat kaikki huonoja.

5.1.4 Harjoittelun ohjaus

Neljäs pääluokka käsittelee tutkittavien kokemuksia kuormittavista tilanteista liittyen harjoittelun ohjaukseen. Harjoittelun ohjauksen pääluokan alle syntyi kolme eri yläluokkaa, joita ovat ohjauksen puute, ohjaajan kiire ja ohjaajan kokemattomuus. Isoimpana eettisen kuorman tekijänä harjoitteluissa korostui ohjauksen puute ja ohjaajan kiire, jolloin ohjaaja ei pystynyt keskittymään opiskelijan ohjaukseen.

...epätavallisiin tilanteisiin ei valmistauduta ja sitten on kysynyt jälkikäteen, että mitä olisin voinut tehdä, niin sitten ainakin mulle on yleensä vaan sanottu että, no ei sille voi mitään, että se vaan on noin. Mutta ei se silti tunnu siltä, että ei voi mitään, kyllä se tuntuu siltä, että olisi voinut jostain asialle tehdä tai ainakin yrittää tehdä, mutta jos ei ole työkaluja eikä tietoa niin se on vähän vaikeata. (H5)

Ensimmäiseksi harjoittelun ohjauksen yläluokaksi muodostui ohjauksen puute harjoitteluissa. Harjoitteluissa eettistä kuormaa tutkittavien mielestä aiheutti se, kun harjoittelun ohjaajalta ei saanut vastausta kysymyksiin. Eettinen kuorma aiheutui, kun tutkittavasta itsestä oli tuntunut, ettei saa vastausta kysymykseensä. Eettistä kuormaa aiheuttaa riski siitä, kun kokee itse, että asialle voisi vielä tehdä jotain, mutta ohjaaja on asiasta eri mieltä. Keskustelun puute, ja erityisesti se, kun ei saa harjoittelun ohjaajalta vastausta aiheuttaa eettistä kuormaa. Eettistä kuormaa muodostuu tutkittavista myös tulevaisuutta ajatelle, kun ei ole saanut epätavallisissa tilanteissa hyvää ohjausta, niin ei osaa toimia jatkossakaan.

... yhdellä ohjaajalla on liikaa opiskelijoita niin hän ei pysty keskittymään tai panostamaan siihen omaan opiskelijaan, koska täytyy hallita kolmen opiskelijan asiat saman päivän aikana omien töiden lisäksi. (H9)

Toiseen yläluokkaan muodostui harjoittelussa koettu ohjaajan kiire, joka oli vaikuttanut tutkittavien kokemaan eettiseen kuormaan. Koettu eettinen kuorma harjoitteluissa muodostui ohjaajan kiireestä ja päällekkäisistä opiskelijoista. Tutkittavien kertomien kokemusten perusteella harjoittelun ohjaajan kiire vaikuttaa negatiivisesti harjoittelun kulkuun. Harjoittelun ohjaajan ei koeta olevan täysin läsnä, kun hänellä on paljon muita

asioita hoidettavana yhtä aikaa. Kysymyksiin ei välttämättä myöskään saanut aina vastausta harjoittelun ohjaajan kiireen takia, mikä aiheutti eettistä kuormaa. Tutkittavat mainitsivat myös kokemuksiinsa siitä, miten heidät on koettu ohjaajien toimesta jarruttavina tekijöinä tai taakkoina työpäiviensä aikana harjoitteluissa. Se oli luonut eettistä kuormaa, kun ei välttämättä uskaltanut kysyä, jos jokin asia askarrutti, sillä ohjaajan koettiin olevan niin kiireinen.

...tekee osittain sitä kuormitusta, että ohjaajatkin saattavat olla tosi uusia ja vasta-aloittaneita eikä niilläkään välttämättä ne toimintatavat ole ihan vielä selvillä. (H9)

Kolmas yläluokka harjoittelun ohjaukseen liittyen muodostui ohjaajien koetusta kokemattomuudesta. Harjoittelu koettiin kuormittavaksi, jos harjoittelun ohjaajat olivat myös vasta-aloittaneita. Tällöin tutkittavien harjoitteluun heijastui ohjaajan kokemattomuus, mikä lisäsi tutkittavien omaa eettistä kuormaa. Harjoittelun ohjaajien vankan kokemuksen puuttuminen näkyi muun muassa siinä, ettei heilläkään välttämättä ollut organisaation toimintatavat selvillä. Kysyminen vaikeutui tällöin, mikä aiheutti eettistä kuormitusta.

5.1.5 Työn vaativuus

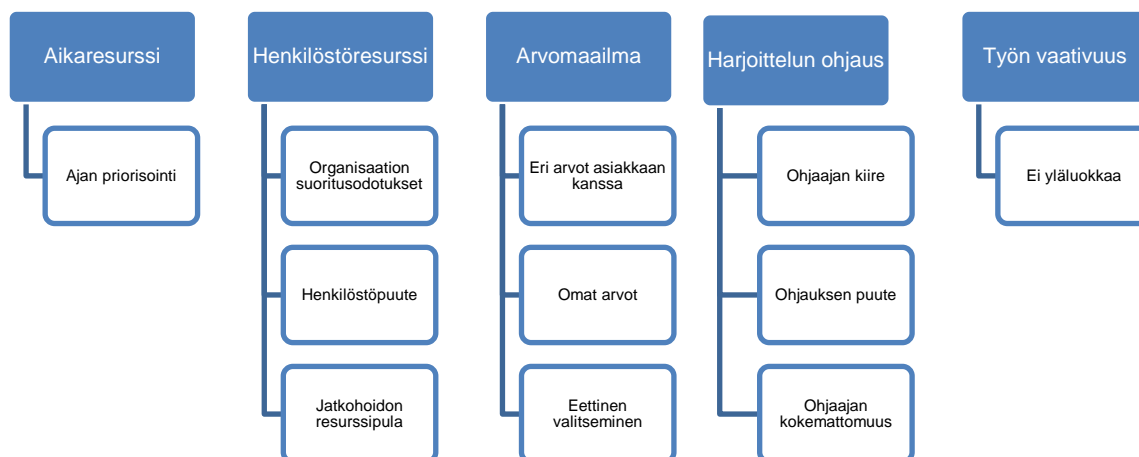
Työn vaativuus muodostui viimeiseksi pääluokaksi, joka aiheuttaa koettua eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa. Työn vaativuus pääluokan alle ei muodostunut erikseen yläluokkia. Tutkittavat kokivat kuormitusta esimerkiksi liian itsenäisestä työstä, liian vaativista odotuksista ja liian lyhyistä harjoittelujaksojen pituuksista.

...mun mielestä vaatimustaso on silti korkea, jos miettii että neuvolassakin tavoite on se, että pidät yksin niitä käyntejä, niin omasta mielestä se on kuitenkin aika paljon vaadittu. Ja sitten sä oikeasti teet viimeisillä viikoilla niitä itse, niin kyllähän siinä on tosi iso se vastuu ja semmoinen tiettyllä tavalla taakka. (H9)

Tutkittavat kokivat, että odotukset harjoittelujaksojen aikana olivat liian suuret harjoittelun ohjaukseen nähden. Kuormittavaksi koettiin esimerkiksi suuret odotukset siitä, että harjoittelun aikana vastaanottoa pidetään itsenäisesti. Eettistä kuormitusta toi myös harjoittelussa annettu liika itsenäisyys. Osalta tutkittavasti oli esimerkiksi odotettu hei-

dän olevan kuin töissä harjoittelupaikassa ja että he pärjäisivät itsenäisesti ilman ohjaajaa. Harjoittelujaksojen koettiin olevan myös liian lyhyitä oppimiselle, kun lyhyessä ajassa pitäisi sisäistää paljon asioita. Se lisäsi eettistä kuormitusta harjoittelujaksojen aikana.

Kuvio 1. Tekijät, jotka vaikuttavat terveydenhoitajaopiskelijoiden koettuun eettiseen kuormaan harjoitteluissa

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Tulosten vertailu ei ollut opinnäytetyössämme suoraan mahdollista, sillä aikaisemmin Suomessa tehtyjä tutkimuksia terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemasta eettisestä kuormasta ei löytynyt. Aiheesta löysimme toisen opinnäytetyön, joka kuitenkin käsittelee sairaanhoitajien kokemaa eettistä kuormaa hoitotyössä ja sen vaikutuksia aivoterveuteen. Tämän opinnäytetyön aihe ei siis täysin vastaa omaamme. Nostamme tulosten tarkastelussa esiin haastatteluista saatuja tuloksia ja pohdimme niiden relevanttiutta.

Tampereen ammattikorkeakoulussa on tehty opinnäytetyö kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jossa on tutkittu hoitotyön eettisen kuormituksen vaikutusta sairaanhoitajien aivoterveuteen. Opinnäytetyössä oli listattu eettisen kuormituksen kokemiseen vaikuttavia tekijöitä. Taulukosta ilmeni joitakin yhteneväisyyksiä tekemämme tutkimuksen kanssa. Sairaanhoitajat olivat kokeneet eettisen kuormituksen kokemiseen vaikuttavina

tekijöinä muun muassa liian vähäiset resurssit sekä johdon ja hallinnon ongelmat ja vaatimukset sairaanhoitajille. (Flink, Forsgren, Kaarlela 2022.) Nämä tulokset nousivat myös meidän tutkimuksessamme ilmi terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemasta eettisestä kuormasta harjoitteluissa. Emme kuitenkaan pyri vertaamaan tuloksia enempää.

6.1.1 Tutkittavien opintojen vaihe

Tutkimukseen osallistui kymmenen loppuvaiheen terveydenhoitajaopiskelijaa, jotka olivat suorittaneet vähintään yhden terveydenhoitajavaiheen harjoittelun. Tutkittavista kolme olivat kolmannen vuoden terveydenhoitajaopiskelijoita, kun taas loput seitsemän olivat neljännen vuoden terveydenhoitajaopiskelijoita ja valmistumassa tänä keväänä. Tulosten tarkastelusta tuli monipuolista, sillä tutkittavia oli molemmilta terveydenhoitajavaiheen opiskeluvuosilta. Monipuolista tulosten tarkastelua lisäsi lisäksi se, että tutkittavat olivat suorittaneet eri määrän terveydenhoitajavaiheen harjoitteluita.

Tutkittavat olivat aloittaneet terveydenhoitajakoulutuksen eri aikoihin, joten terveydenhoitajavaiheen harjoitteluiden sisältö, suoritusjärjestys ja osaamistavoitteet oli tutkittavien kesken hieman erilaiset. Yhtä lukuun ottamatta kaikki tutkittavista olivat suorittaneet harjoittelujakson neuvolassa. Harjoittelun lapsivuodeosastolla oli suorittanut tutkittavista kuusi. Kouluterveydenhuollon harjoittelussa oli ollut tutkittavista seitsemän, joista kaikki olivat neljännen, eli viimeisen, vuoden opiskelijoita. Työterveyshuollon harjoittelun oli suorittanut vain kolme tutkittavista, joista kaikki olivat myös neljännen vuoden opiskelijoita. Terveysasemaharjoittelussa oli ollut myös puolet tutkittavista. Listasimme tässä opinnäytetyössä kotihoidon harjoittelujakson myös terveydenhoitajavaiheen harjoitteluksi, sillä se kuului tutkittavien opetussuunnitelmassa opintojen loppuvaiheeseen.

Tuloksia tarkasteltuamme tutkittavien eri opintojenvaiheet eivät vaikuttaneet saatuihin tuloksiin käsityksestä tai kokemuksesta eettisestä kuormasta. Kolmannen ja neljännen vuoden terveydenhoitajaopiskelijoilta saatiin opintojen vaiheesta huolimatta samanlaisia tutkimustuloksia. Käsitykset koetusta eettisestä kuormasta olivat yhteneviä kolmannen ja neljännen vuoden terveydenhoitajaopiskelijoiden kesken. Tulokset eivät näin ollen vääristyneet, sillä tutkittavien käsitykset eettisestä kuormasta olivat yhtenevät. Yhtään poikkeavaa näkemystä eettisestä kuormasta ei saatu.

Kahdeksan kymmenestä kertoi kokeneensa eettistä kuormaa osana terveydenhoitajavaiheen harjoittelua. Tutkittavista kaksi ei ollut kokenut eettistä kuormaa terveydenhoi-

tajavaiheen harjoitteluissa. Tutkittavista kaksi, jotka eivät olleet kokeneet eettistä kuormaa, olivat eri vuoden terveydenhoitajaopiskelijoita. Opintojen vaihe ei ainakaan tässä tutkimuksessa vaikuttanut tutkittavien omiin kokemuksiin tai käsityksiin eettisestä kuormasta.

6.1.2 Tutkittavien käsitys eettisestä kuormasta

Tutkittavilta kysyttiin heidän käsitystään eettisestä kuormasta. Yksi tutkittavista ei kokenut osaavansa vastata kysymykseen. Lopuilta tutkittavilta saatiin vastaus kysymykseen mitä eettisellä kuormalla tarkoitetaan heidän mielestään.

...vastuu ja päätöksenteko semmoisista asioista mihin ei ole niin kuin mitään suoraan mikä on oikein ja mikä on väärin. (H4)

...se ristiriita mitä resurssit tai työpaikan säännöt, miten ne sitten rajoittavat kykyä toimia omien moraalien mukaisesti. (H7)

...että ei tiedä sitä oikeata toimintatapaa ja joutuu sitten punnita, että mikä vaihtoehdosta on hyvä ja mikä huono tapa toimia. (H3)

Käsitykset eettisestä kuormasta tutkittavien kesken olivat yhteneviä. Tutkittavien vastauksissa korostuivat eriävä moraalikäsitys esimerkiksi työpaikan tai työntekijöiden välillä. Tutkittavat kuvailivat eettisen kuorman olevan myös päätöksentekoa ja vastuunkantoa asioista, mihin ei ole suoraa vastausta oikeasta ja väärästä. Tilanteet, joissa ei tiedä tai osaa toimia, koettiin tutkittavien kesken myös hyvin vahvasti eettiseksi kuormaksi.

6.1.3 Eettistä kuormaa aiheuttavat tekijät

Opinnäytetyötämme ohjasi tutkimuskysymys tekijöistä, jotka vaikuttavat terveydenhoitajaopiskelijoiden koettuun eettiseen kuormaan harjoitteluissa. Tutkittavat nostivat esiin useita erilaisia tekijöitä, jotka olivat aiheuttaneet eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa. Tärkeimmiksi tekijöiksi tutkittavien vastausten perusteella nousivat aikaresurssi, henkilöstöresurssi, harjoittelun ohjaus, arvomaailma sekä työn vaatavuus.

Aikaresurssi, kuten ajan priorisointi harjoittelujakson aikana koettiin eettisesti kuormittavaksi tekijäksi. Ajan priorisoinnin haasteet tulivat ilmi lähes jokaisen tutkittavan vas-

taukissa, kysyttäessä tekijöistä, jotka he olivat kokeneet eettisesti kuormittaviksi terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa. Tutkittavien vastauksissa ajan priorisointi koettiin haasteena etenkin silloin, kun harjoittelussa oli ollut liian vähän työntekijöitä, tai ohjaaja oli ollut kiireinen. Aikaresurssi aiheutti eettistä kuormaa silloin, kun asiakkaita oli paljon ja työntekijöitä vähä. Se taas johti kiireeseen, jonka takia ajan priorisointia joutui punnitsemaan entisestään.

Tulosten perusteella aikaresurssi on vahvasti liitännäinen myös henkilöstöresurssiin. Henkilöstöresurssin ja aikaresurssin yhteys näkyi tutkimustuloksissa myös esimerkiksi siinä, että tutkittavat kokivat henkilöstöpulan vaikuttavan siihen, mihin asiakkaita voi ohjata jatkohoitoon. Jatkohoitopaikkojen vähyyks ja henkilöstöresurssin puute näkyi tutkittavien kokemusten perusteella esimerkiksi siinä, ettei kouluterveydenhuollossa ollut mahdollisuutta lähettää oppilaita psykologille tai koululääkärille, sillä palveluita ei ollut tarjolla vallitsevan henkilöstöpulan vuoksi. Tästä syystä myös organisaation asettamat suoritusodotukset koettiin kuormittaviksi, kun on liian vähän tekijöitä tekemässä ja organisaatiolla on korkeat odotukset siihen nähden, mitä on mahdollista tehdä. Organisaation suoritusodotukset eivät olleet toteutettavissa liian vähäisen ajan, työntekijäpuolan tai niiden yhdistelmän vuoksi.

Sairaanhoitajien eettisissä ohjeissakin sanotaan sairaanhoitajan olevan vastuussa ensisijaisesti niistä potilaista, jotka tarvitsevat hänen hoitoaan (Suomen sairaanhoitajat, 2021). Opinnäytetyöstä saatujen tulosten perusteella terveydenhoitajaopiskelijat kokivat usein ajan puutteelliseksi, ja kokivat, että siitä syystä hyvä hoito kärsii. Resurssipula ja aikaresurssin haasteet aiheuttivat tulosten mukaan sen, että aikaa joutui priorisoidaan ja valitsemaan vain tärkeimmät työtehtävät. Saatujen tulosten perusteella voidaan myös pitää eettisesti kuormittavana tekijänä sitä, ettei voi toimia annettujen eettisten ohjeiden mukaan.

Tutkittavien vastauksissa organisaation suoritusodotukset liittyivät myös vahvasti siihen, miten vaativana harjoittelujaksoa pidettiin. Harjoittelujaksot koettiin kuormittaviksi, jos organisaatio oli asettanut liian korkeat odotukset harjoittelun ajalle. Vaatimustason koettiin olevan harjoitteluissa korkea, sillä tutkittavilta oli odotettu paljon itsenäistä työtettä. Työtä pidettiin liian vaativana silloin, kuin harjoittelijan odotettiin pitävän esimerkiksi vastaanottoa yksin. Osa tutkittavasti oli kokenut myös painetta toimia harjoittelussa harjoittelijanroolin sijaan kuin työntekijänä. Vastuu koettiin silloin liian suureksi, ja se aiheutti ristiriitoja arvomaailmassa. Ristiriitoja arvomaailmaan aiheutti tunnontuskat

muun muassa siitä, kuinka paljon organisaatio odotti ottavan vastuuta itsenäisesti harjoittelun aikana verrattuna siihen, kuinka itsenäisesti voi harjoitteluissa toimia opiskelijana.

Eettistä kuormaa harjoitteluissa syntyi, kun tutkittavat kokivat omien arvojen olevan ristiriidassa asiakkaan tai harjoitteluorganisaation välillä. Moni tutkittavista käsitti eettisen kuorman tilanteena, jossa joutuu toimimaan omia arvojaan vastaan. Tällaisia kokemuksia tukittavat olivat myös kokeneet terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa. Harjoitteluissa eettistä kuormaa syntyi, kun työssä joutui toimimaan omia eettisiä periaatteita vastaan. Osa tukittavista oli kokenut kuormitusta siitä, kun harjoitteluorganisaation eettiset periaatteet ja toimintatavat olivat ristiriidassa omien arvojen kanssa. Toisaalta osa tutkittavista oli kokenut eettistä kuormaa myös siitä, kun omat arvot tai eettiset periaatteet olivat ristiriidassa asiakkaan näkemysten kanssa. Ristiriidat tutkittavien ja asiakkaan välillä saattoi syntyä esimerkiksi siitä, jos asiakas ei suostunut johonkin tutkimukseen. Tutkittavat eivät halunneet kävellä asiakkaan mielipiteen yli, mutta toisaalta he olisivat halunneet saada asiakkaan vakuuttuneeksi hoidon tarpeesta. Etenkin yllättävät tilanteet, joissa omat mielipiteet ja asiantuntijuus joutuu ristiriitaan asiakkaan mielipiteen kanssa, koettiin eettisesti kuormittaviksi.

Harjoittelun ohjaus oli yksi eettistä kuormaa aiheuttavista tekijöistä. Harjoittelun ohjaus vaikutti kokonaisvaltaisesti harjoitteluissa koettuun eettiseen kuormaan. Harjoittelun ohjaus aiheutti kuormaa esimerkiksi silloin, kun harjoittelun ohjaajalla oli päällekkäisiä ohjattavia. Tutkittavista oli kuormittavaa huomata, jos harjoittelun ohjaaja oli niin kiireinen, ettei hän voinut toimia eettisesti riittävän hyvin. Ohjaajan kiire vaikutti tutkittavien kokemukseen harjoittelussa myös siten, että kysymyksille ja kädestä pitäen ohjaukselle jäi liian vähän aikaa. Kysymysten kysymättä jättäminen aiheutti eettistä kuormaa, koska tutkittavat kokivat, etteivät löytäneet kysymyksille aikaa tai paikkaa harjoittelujakson aikana. Kuormitusta lisäsi myös se, jos harjoittelun ohjaajalta ei saanut tukea tai apua haastaviin tilanteisiin. Asian kanssa jäi tällöin yksin, ja harjoittelusta tuli entistä kuormittavampi heikon ohjauksen takia.

Tutkittavien vastauksissa tekijät, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa eivät aina olleet yksiselitteisiä, vaan vastaukset saattoivat pitää sisällään monta eri pääteemaa. Jokainen tutkittavien vastauksista noussut pääteema tuntui vaikuttavan toisiinsa. Tutkittavien vastauksista poimitut ydinasiat kuitenkin sopivat monen eri pääteeman alle, kuten pohdinnassa tulee ilmi.

6.1.4 Sairaanhoitajavaiheen harjoitteluiden yhteys tuloksiin

Tutkimuksen haastatteluissa kysyessämme koetusta eettisestä kuormasta harjoitelluissa painotimme kokemuksia terveydenhoitajavaiheen harjoitelluista kaikkien haastattelluiden ajan. Tutkimuksessa emme kysyneet sairaanhoitajavaiheen harjoitelluista. Kuitenkin moni tutkittavista toi ilmi kokemuksiaan koetusta eettisestä kuormasta myös sairaanhoitajavaiheen harjoitelluissa. Haastatteluissa ilmeni, että moni tutkittavista oli kokenut eettistä kuormaa myös sairaanhoitajavaiheen harjoitelluissa. Tutkittavat jopa painottivat, että koettu eettinen kuorma oli sairaanhoitajavaiheen harjoitelluissa suurempi kuin terveydenhoitajavaiheen harjoitelluissa. Tähän vaikutti tutkittavien mukaan esimerkiksi se, että sairaanhoitajavaiheen harjoitelluissa opinnot olivat vasta alussa ja vastuuta sairaanhoitajavaiheessa harjoitelluissa annettiin liikaa. Myös ohjaus oli koettu sairaanhoitajavaiheen harjoitelluissa huonommaksi kuin terveydenhoitajavaiheen harjoitelluissa. Kokemuksia sairaanhoitajavaiheen harjoitelluista ei otettu tuloksissa huomioon. Pidimme tätä mielenkiintoisena ilmiönä, ja siksi halusimme tuoda sen vielä pohdinnassa esiin.

6.2 Eettisyys

Eettisyyttä ja siihen liittyviä seikkoja tulee huomioida opinnäytetyöprosessin suunnitteluvaiheesta aina opinnäytetyön loppuun saakka. Eettisesti oikeiden toimintatapojen löytäminen ja opinnäytetyötekijöiden itsereflektointi opinnäytetyöprosessin aikana tekevät opinnäytetyöstä laadukkaan. Laadullisen tutkimuksen tekoon liittyy paljon eettisiä haasteita, joten laadukkaan opinnäytetyön tuottamiseen vaaditaan huolellista työskentelyä ja eettisten asioiden huomioimista. (Goodwin & Mays & Pope 2020: 27–41.) Opinnäytetyöntekijän on oltava valmiina kohtaamaan ennalta arvaamattomia eettisiä haasteita koko opinnäyteprosessin ajan. On opinnäytetyöntekijän vastuulla arvioida ja kyseenalaistaa jatkuvasti eettisyyttä koskevia asioita työskentelyssään ja toimintatavoissaan. (Carpenter & Streubert 2011: 56.)

Opinnäytetyössä on noudatettu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) laatimaa tutkimuseettistä ohjetta hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK). Hyvä tieteellinen käytäntö noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus, tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentaminen ja esittäminen, sekä tutkimuksen ja sen tulosten arviointi. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: 8.)

Opinnäytetyön tutkimusmateriaali on kerätty teemahaastatteluna, johon hyödynnettiin TENK:n 2019 julkaisemaa ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa -julkaisua. Haastattelututkimuksessa tutkimukseen osallistuvalla henkilöllä on oikeus kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, sekä keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman kielteisiä seurauksia. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja vapaaehtoisuus on tuotava ilmi tutkittaville henkilöille. Tutkimukseen osallistuvilta on kerättävä osallistumissuostumus. Tutkimukseen osallistuville on annettava tietoa tutkimuksen sisällöstä, käytännön toteutuksesta ja henkilötietojen käsittelystä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019: 10–14.)

Opinnäytetyötä varten hankittiin tarvittava tutkimuslupa Metropolia Ammattikorkeakoululta ennen haastatteluprosessin käynnistymistä. Haastatteluun soveltuville opiskelijoille lähetettiin saatekirje, jossa heitä pyydettiin osallistumaan tutkimukseen (Liite 4). Tutkimukseen osallistuville lähetettiin tiedote tutkimuksesta (Liite 2). Henkilötietojen säilytyksen elinkaari suunniteltiin etukäteen ja annettiin tiedoksi tutkimukseen osallistuville osana tutkimuksen tiedotetta. Tutkimukseen osallistujilta kerättiin kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta (Liite 3). Tutkimukseen osallistujille tuotiin esiin tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus. Tutkimukseen osallistuvilla oli mahdollisuus keskeyttää tai perua osallistuminen tutkimukseen milloin tahansa. Yhteydenpito opinnäytetyöntekijöiden ja tutkittavien välillä tapahtui käyttäen Metropolia Ammattikorkeakoulun suojattua sähköpostia.

Haastattelutilanne nauhoitettiin, sekä tallennettiin ottaen huomioon tietoturvasääntö myöhemmin tapahtuvan aineiston analyysin tekoa varten. Tästä kerrottiin tutkittaville haastattelun alussa, sekä tutkimustiedotteessa, joka lähetettiin tutkittaville ennen haastattelua (Liite 2). Tutkimus toteutettiin anonymisti ja tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden yksityisyyttä suojeltiin. Haastatteluista kerätyn aineiston litterointivaiheessa aineistosta poistettiin tunnistettavat henkilötiedot, kuten nimet.

Tutkimuksen aineistoa, kuten henkilötietoja ja biometrisiä tunnisteita on säilytetty asianmukaisesti ja pääsy tutkimusaineistoon on sallittu vain henkilöille, joilla on ollut asianmukainen peruste tietojen käsittelyyn. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019: 14–15.) Aineistonhallinnassa tutkimusaineiston ja siihen liittyvän kuvailevan tiedon tietosuoja ja tietoturva on varmistettava aineiston koko elinkaaren ajan (Aineistonhallinnan käsikirja 2019). Allekirjoitetut lomakkeet ja kerätty tutkimusaineisto säilytettiin Metropolia Ammattikorkeakoulun suojatulla Z-asetalla tutkijoiden omilla tietokoneilla. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen henkilötietoja sisältävät suostumuslomakkeet ja kerätty tutkimusaineisto tuhottiin tietoturvasääntö.

6.3 Luotettavuus

Luotettavuuden tarkastelu on oleellinen osa tutkimuksen luotettavuutta. Etenkin tutkimuksen raportointivaiheessa tutkimuksen luotettavuuteen on hyvä syventyä perusteellisesti. (Metsämuuronen 2009: 74). Luotettavuuskriteereitä, joiden kautta luotettavuutta voidaan arvioida laadullisessa tutkimuksessa ovat uskottavuus, siirrettävyys, sekä varmuus (Eskola & Suoranta 1998: 211). Luotettavuus on myös yksi oleellinen osa tutkimuksen tarkastelussa käytettävistä luotettavuuskriteereistä (Sarajärvi & Tuomi 2018: 120).

Uskottavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkija tarkastaa vastaako hänen tulkintansa tutkittavien käsityksiä. Tutkimuksen luotettavuutta voi heikentää tutkittavien sokeus kokeukselle tai tilanteelle. (Eskola & Suoranta 1998: 211.) Toisaalta uskottavuus voi edellyttää myös tulosten selkeää kuvausta, niin että lukija ymmärtää miten analyysi on tehty. Tärkeää uskottavuuden kannalta on myös, että lukija ymmärtää tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 198.) Opinnäytetyön uskottavuutta lisäsi se, että tutkittavien käsityksiä tulkitsti kaksi opinnäytetyöntekijää. Analyysin eri vaiheet on kuvattu opinnäytetyöhön yksityiskohtaisesti, ja analyysin luokitelusta on esimerkki taulukko helpottamaan lukijaa ymmärtämään, miten analyysi on tehty. Opinnäytetyön litterointi- ja analysointivaiheessa on kiinnitetty erityistä huolellisuutta tarkkaan työskentelyyn, jotta aineisto ei vääristy. Opinnäytetyötä tehdessä pelkistysten sanamuotoja mietittiin tarkkaan ja pidettiin huoli, ettei tutkittavien sanoma muutu.

Siirrettävyydellä viitataan siihen, voisiko tutkimuksen tulokset olla siirrettävissä johonkin toiseen tutkimusympäristöön. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 198.) Opinnäytetyön tutkimuksen tulokset perustuvat tutkittavien henkilökohtaisiin tulkintoihin ja kokemuksiin koetusta eettisestä kuormasta. Siirrettävyyden luotettavuuskriteeriä ei ole mahdollista hyödyntää yksiselitteisesti tässä opinnäytetyössä.

Varmuutta tutkimukseen lisää se, että tutkijan ennako-oletuksen tutkittavaan aiheeseen otetaan huomioon (Eskola & Suoranta 1998: 212). Opinnäytetyö on kirjoitettu kahden opinnäytetyöntekijän toimesta, joka on molempien ensimmäinen tieteellinen tutkimus. Varmuuden luotettavuuskriteeriä voi heikentää opinnäytetyöntekijöiden kokemattomuus, vaikka opinnäytetyössä on noudatettu huolellista työtettä ja otettu huomioon luotettavuuden eri kriteerit. Opinnäytetyöntekijöiden terveydenhoitajaopinnot ja ammatillinen näkemys ovat saattaneet luoda ennako-oletuksia ja siten vaikuttaneet haastatteluiden kysymyksiin ja painotuksiin.

Luotettavuus on yksi luotettavuuskriteereistä, jolla tarkoitetaan tutkimusprosessin tarkastusta ulkopuolisen henkilön toimesta (Sarajärvi & Tuomi 2018: 120). Opinnäytetyön kokonaisuus, sekä opinnäytetyön suunnitelma on tarkastettu kahden eri lehtorin toimesta opinnäytetyön prosessin aikana. Opinnäytetyö on myös vertaisarvioitu opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa.

Opinnäytetyössä on vältetty autenttisia suoria lainauksia. Suorat lainaukset on tässä opinnäytetyössä pelkistetty ja muutettu yleiskielisiksi, poistaen murre sanat ja muut tunteet. Autenttisten, suorien lainausten käyttö voi lisätä tutkimuksen luotettavuutta, sekä se antaa lukijalle mahdollisuuden seurata aineiston keruun polkua. Lainauksen lukumäärä ja laajuus tulee miettiä tutkimuskohtaisesti. Pitkien lainausten käyttö voi heikentää tutkimusta, sillä se viestittää lukijalle huonosti tulkitusta analyysia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013: 198.)

6.4 Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset

Tutkimuksestamme saatujen tulosten perusteella päädyimme johtopäätökseen, että terveydenhoitajaopiskelijat kokevat eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoittelussa. Opinnäytetyössämme ilmeni viisi päätekijää, jotka aiheuttivat terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemaa eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoittelussa. Tekijät, jotka ilmenivät tutkimuksessamme, olivat aikaresurssi, henkilöstöresurssi, arvomaailma, harjoittelun ohjaus sekä työn vaatavuus.

Työ- ja elinkeinoministeriön tekemän toimialaraportin mukaan työvoimapula koskettaa koko Suomen sote-toimialaa ja suurinta osaa ammattiryhmistä sosiaali- ja terveystalalla (Tevameri 2023: 46). Henkilöstöresurssi, yksi tutkimuksemme päätekijöistä, joka aiheuttaa eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoittelussa, on ajankohtainen aihe koko sosiaali- ja terveystalalla, ei vain terveydenhoitajaopiskelijoiden harjoittelussa. Johtopäätöksenä voimme pitää, että Suomessa vallitseva työvoimapula sote-toimialalla vaikuttaa myös terveydenhoitajaopiskelijoihin. Tämä näkyi tutkimuksen tuloksissakin, sillä tutkittavat pitivät henkilöstöpulaa eettisestä kuormittavana tekijänä. Se myös vaikutti terveydenhoitajavaiheen harjoitteluiden ohjaukseen.

Tutkimuksemme perusteella pidämme toisena johtopäätöksenä, että terveydenhoitajaopiskelijoiden opintojen vaihe ei vaikuttanut terveydenhoitajavaiheen harjoittelussa koettuun eettiseen kuormaan. Huolimatta siitä, että tutkimukseen osallistuneet terveydenhoitajaopiskelijat olivat eri vaiheissa opintoja, tulokset olivat samankaltaisia.

Kokemuksia terveydenhoitajaopiskelijoiden koetusta eettisestä kuormasta harjoitte-
luissa ei ole aiemmin tutkittu Suomessa. Aihetta jatkotutkimuksille on. Jatkossa voisi
esimerkiksi tutkia keinoja terveydenhoitajaopiskelijoiden koetun eettisen kuorman hel-
pottamiseksi. Aihetta voisi tarkastella esimerkiksi myös harjoitteluorganisaatioihin koh-
distaen, jolloin harjoitteluorganisaatio saisi heitä hyödyttävää ja konkreettisempaa tie-
toa opiskelijaohjauksesta. Jatkotutkimuksena voisi vertailla myös esimerkiksi sairaan-
hoitaja- ja terveydenhoitajavaiheen harjoittelussa koettua eettistä kuormaa.

Lähteet

Aineistonhallinnan käsikirja, 2019. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/tutkittavien-informointi/>>. Viitattu 13.3.2023.

Boamah, Sheila & Read, Emily & Spence Laschinger, Heather 2016. Factors influencing new graduate nurse burnout development, job satisfaction and patient care quality: a time-lagged study. *Journal of Advanced Nursing* Volume 73, Issue 5. E-kirja.

Carpenter, Dona Rinaldi & Streubert, Helen J. 2011. *Qualitative research in nursing. Advancing the humanistic imperative*. 5. Painos. Wolters Kluwer Health.

Coco, Kirsi & Roos, Mia 2020. Sosiaali- ja terveysalan työolot ja vetovoima – lähihoitajien näkemyksiä vetovoimaan vaikuttavista tekijöistä: perehdytys, osaaminen, työolot ja kuormitus. *Tehyn julkaisusarja B:2/20*. <https://www.tehy.fi/fi/system/files/mfiles/julkaisu/2020/2020_b2_sosiaali-ja_terveysalan_tyoolot_ja_vetovoima_-_lahihoitajien_nakemyksia_id_15982.pdf>. Viitattu 3.3.2023.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 7. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Flink Merja, Forsgren Aino, Kaarlela Mirja 2022. *Hoitotyön eettisen kuormituksen vaikutus sairaanhoitajan aivoterveeyteen*. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus. *Opinnäytetyö*. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Sairaanhoitajakoulutus. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/782784/Flink_Forsgren_Kaarlela.pdf?sequence=3&isAllowed=y>. Viitattu 27.5.2023.

Goodwin, Dawn & Mays, Nicholas & Pope, Catherine 2020. *Ethical issues in qualitative research*. Teoksessa Pope, Catherine & Mays, Nicholas. (toim.). *Qualitative research in health care*. 4. Painos. Iso-Britannia: John Wiley & Sons Ltd

Haarala, Päivi 2022. *Terveydenhoitajan ammatilliset osaamiset*. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu. Helsinki. <<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/744761/2022%20TAITO%2092%20Terveydenhoitajan%20ammatilliset%20osaamisvaatimukset.pdf?sequence=2>>. Viitattu 16.2.2023.

Hinton, Lisa & Ryan, Sara 2020. Interviews. Teoksessa Pope, Catherine & Mays, Nicholas. (toim.). Qualitative research in health care. 4. Painos. Iso-Britannia: John Wiley & Sons Ltd

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2022. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus.

International Council of Nurses 2021. The ICN code of ethics for nurses. <https://www.icn.ch/system/files/2021-10/ICN_Code-of-Ethics_EN_Web_0.pdf>. Viitattu 24.5.2023.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Laitinen, Jaana & Saari, Eveliina 2023. Vanhustyön eettiseen kuormitukseen puuttuminen parantaa työhyvinvointia, hoidon laatua ja työvoiman saatavuutta. Suomen työterveyslaitos <<https://www.ttl.fi/ajankohtaista/tiedote/vanhustyon-eettiseen-kuormitukseen-puuttuminen-parantaa-tyohyvinvointia-hoidon-laatua-ja-tyovoiman>>. Viitattu 22.3.2023.

Leavy, Patricia 2022. Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches. E-Kirja.

McVicar, Andrew 2003. Workplace stress in nursing: a literature review. Journal of Advanced Nursing Volume 44, Issue 6. E-kirja.

Metsämuuronen, Jari 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 4. Laitos 1.painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Molander, Gustaf 2014. Hoidanko oikein? Eettinen kuormitus ja hoito hoivatyössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mäenpää, Tiina 2020. Suomen terveydenhoitajaliitto. Mitä sinulle kuuluu? Terveydenhoitaja-lehti. <https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/uutishuone/blogi/mita_sinulle_kuuluu.1325.blog>. Viitattu 11.4.2023.

Opintopolku. Terveydenhoitaja (AMK), Terveydenhoitotyö, Päivätoteutus. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <<https://opintopolku.fi/konfo/fi/toteutus/1.2.246.562.17.000000000000000003135>>. Viitattu 3.3.2023.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Luku 4.

Puusa, Anu 2020a. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Luku 6.

Puusa, Anu 2020b. Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus. Luku 9.

Röppänen, Anne 2018. Suomen terveydenhoitajaliitto. Onko muutosten tuulissa huomioitu jaksaminen? Terveydenhoitaja-lehti. <https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/uutishuone/blogi/onko_muutosten_tuulissa_huomioitu_tyossa_jaksaminen.917.blog>. Viitattu 3.3.2023.

Saarnio, Reetta & Saarimäki, Anneli & Laukkala, Helena & Isola, Arja 2012. Iäkkäiden muistisairaiden henkilöiden hoitotyössä toimien hoitajien käsitys omastatunnosta. Hoitotiede 25. 62–67. <<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128266/77389>>. Viitattu 17.2.2023.

Suomen Sairaanhoidajat 2021. Sairaanhoidajan eettiset ohjeet. <<https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2021/04/Sairaanhoitajien-eettiset-ohjeet-2021-1.pdf>>. Viitattu 27.5.2023.

Suomen Terveydenhoitajaliitto 2016. Terveydenhoitajan eettiset suositukset. <https://www.terveydenhoitajaliitto.fi/files/317/Terveystenhoitajan_eettiset_suosituks_21.6.2017.pdf>. Viitattu 27.5.2023.

Tevameri, Terhi 2023. TEM toimialaraportti 2023:2. Helsinki. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164805/TEM_2023_02_sote_toimiala.pdf>. Viitattu 12.4.2023.

Thompson Ian E, Melia Kath M, Kenneth, Boyd M & Horsburgh, Dorothy 2006. Nursing ethics. Churchill Livingstone Elsevier.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. 10–14. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf>. Viitattu 8.3.2023.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. <https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Viitattu 10.3.2023.

Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE). Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet. ETENE-julkaisuja 1. <<https://etene.fi/documents/1429646/1559098/ETENE-julkaisuja+1+Terveydenhuollon+yhteinen+arvopohja%2C+yhteiset+tavoitteet+ja+periaatteet.pdf/4de20e99-c65a-4002-9e98-79a4941b4468>>. Viitattu 20.2.2023.

Teemahaastattelun runko

Tutkimuskysymys: Millaiset tekijät vaikuttavat terveydenhoitajaopiskelijoiden koettuun eettiseen kuormaan harjoitteluiden aikana?

Teema	Apukysymykset
Terveydenhoitajaopintojen vaihe	Missä vaiheessa opintoja olet? Mitä terveydenhoitajavaiheen harjoitteluita olet suorittanut?
Eettinen kuorma	Mitä mielestäsi eettisellä kuormalla tarkoitetaan?
Eettinen kuorma terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa	Oletko kokenut eettistä kuormaa terveydenhoitajavaiheen harjoitteluiden aikana? Millaiset tekijät ovat vaikuttaneet terveydenhoitajavaiheen harjoitteluissa koettuun eettiseen kuormaan?

Tutkimustiedote

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia koetusta eettisestä kuormasta harjoitteluissa

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan opinnäytetyönä toteutettavaan tutkimukseen, jossa tutkitaan terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia koetusta eettisestä kuormasta harjoitteluissa. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska olette loppuvaiheen terveydenhoitajaopiskelija. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Pehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata tekijöitä, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajaopiskelijoille harjoitteluissa. Tavoitteena on lisätä tietoa terveydenhoitajaopiskelijoiden koetusta eettisestä kuormasta, niin terveys- ja sosiaalialan työntekijöille kuin opiskelijoillekin.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimus toteutuu opinnäytetyönä terveydenhoitajakoulutuksessa. Opinnäytetyön tekijät ovat Sanni Kemppainen ja Eveliina Laukkonen. (Yhteystiedot alla.) Opinnäytetyön ohjaaja on Lehtori Tinja Kaivolahti. (Yhteystiedot alla.) Opinnäytetyön aihe on saatu Metropolia Ammattikorkeakoululta.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkittavalta odotetaan osallistumista yhteen haastattelukertaan. Haastattelu on suunniteltu toteutettavan tietoturvallisesti Zoomissa. Haastattelut tullaan nauhoittamaan raportointia ja aineiston analysointia varten. Kerätyt henkilötiedot ja nauhoitteet hävitetään tutkimuksen päätyttyä.

Haastattelut tapahtuvat kevään 2023 aikana, kuitenkin ennen 27.4.2023. Haastattelut toteutetaan teemahaastatteluina, jotka kestävät korkeintaan tunnin ajan. Tutkittavilta ei edellytetä muuta kuin osallistumista yhteen haastattelukertaan.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Osallistujat eivät saa omasta haastattelustaan erillistä materiaalia haastattelun jälkeen. Tutkimustulokset tullaan julkaisemaan tutkimuksen pohjalta tehdyssä opinnäytetyössä. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus-tietokannassa.

Tutkimuksen päätyminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää tutkimuksen.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä opinnäytetyön tekijöille/tutkimuksesta vastaaville henkilöille.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkijat / opinnäytetyötekijät

Nimi: Sanni Kempainen

Sähköposti:

Nimi: Eveliina Laukkonen

Sähköposti:

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: Lehtori

Nimi: Tinja Kaivolahti

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy / Terveystieteiden yksikkö

Sähköposti:

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoa, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla korkeakoulu, toimeläntäjä, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. korkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on:

Metropolia	X
Ammattikorkeakoulu	
Toimeksiantaja	
Muu yhteistyötaho	
Opinnäyntyöntekijä	X

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Riikka Ikäheimonen, Tietosuojavastaava
Organisaatio: Metropolia Ammattikorkeakoulu
Puh.
Sähköposti:

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Henkilötietojen käsittely on oikeutettua ainoastaan silloin, kun se on tutkimukselle välttämätöntä. Kerättävät henkilötiedot on minimoitava, niitä ei saa kerätä tarpeettomasti tai varmuuden vuoksi.

Suostumuslomakkeeseen kerätään tutkittavan nimi ja sähköposti. Lisäksi tutkimuksessa tullaan nauhoittamaan tutkimukseen osallistuvien ääntä. Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietojanne vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Tutkimuksessa kerätään henkilötietojanne myös seuraavista lähteistä

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietojanne muista lähteistä.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Henkilötietoja tullaan käsittelemään Metropolia Ammattikorkeakoulun suojatulla sähköpostilla. Tutkittavien henkilötiedot säilytetään Metropolia Ammattikorkeakoulun suojatulla Z-asetelmalla. Tutkittavien henkilötietoja käsitellään tutkimusentekijöiden omilla henkilökohtaisilla tietokoneilla, jotka säilytetään lukitussa tilassa. Suostumuslomakkeet toimitetaan opinnäytetyön ohjaajalle, joka säilyttää niitä lukitussa kaapissa 6 kk opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Kerätyt henkilötiedot säilytetään vain tutkimuksen keston ajan, jonka jälkeen ne tuhoetaan.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus on helpottaa yhteydenpitoa osallistujiin ja mahdollistaa tutkimuksen toteutus. Henkilötiedot kerätään henkilörekisteriin haastatteluajan sopimista, osallistumiseen liittyvän suostumuksen antamista, sekä mahdollisten lisätietojen yhteydenottoja varten.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Henkilötietojen käsittelyn perusteena on suostumus tutkimukseen.

Tutkimuksen kestoaja (henkilötietojenne käsittelyaika)

Tutkimuksen toteutusvaihe alkaa helmikuussa 2023. Tutkimus päättyy viimeistään 27.4.2023.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päättyttyä?

Kaikki kerätyt henkilötiedot tuhoetaan tutkimusprosessin päättyttyä.

Tietojen luovuttaminen tutkimusrekisteristä

Tietojanne ei tulla luovuttamaan ulkopuolisille.

Henkilötietojenne mahdollinen siirto EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle

Tietojanne ei siirretä EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkimuksessa kerättyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lain-säädännön edellyttämällä tavalla. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistamisen pitäisi olla mahdollista. Kerätty tutkimusaineisto ja sen yhteydessä kerätyt tiedot säilytetään vain tutkimuksen keston ajan, jonka jälkeen ne tuhoetaan.

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Tutkimuksen nimi: Metropolia Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö (Terveydenhoitotyön tutkinto-ohjelma) ”Terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia koetusta eettisestä kuormasta harjoitteluissa”

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulun terveydenhoitotyön tutkinto-ohjelman opiskelijat Sanni Kempainen, sähköposti: _____ ja Eveliina Laukkonen, sähköposti: _____. Opinnäytetyön ohjaajana toimii Metropolia Ammattikorkeakoulun lehtori Tinja Kaivolahti, sähköposti: _____.

Minua _____ (tutkimukseen osallistuvan nimi) on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, joka tehdään osana Bachelor -tasoista Metropolia Ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on kuvata tekijöitä, jotka aiheuttavat eettistä kuormaa terveydenhoitajaopiskelijoille harjoitteluissa. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietoa terveydenhoitajaopiskelijoiden koetusta eettisestä kuormasta niin terveys- ja sosiaalialan työntekijöille kuin opiskelijoille.

Olen saanut tiedotteen tutkimuksesta ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimuksen tietosuojaselosteeseen.

Osallistun tutkimukseen vapaaehtoisesti. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumukseni peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni yllä kuvatulla tavalla.

Allekirjoitus:

Nimenselvennys:

Saatekirje

Hei, loppuvaiheen terveydenhoitajaopiskelija!

Pyydämme Teitä mukaan opinnäytetyönä toteutettavaan tutkimukseen, jossa tutkitaan terveydenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia koetusta eettisestä kuormasta harjoitte-
luissa. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska olette loppuvaiheen ter-
veydenhoitajaopiskelija. Tutkimus toteutetaan teemahaastatteluina. Tutkimukseen osal-
listuvalta odotetaan osallistumista yhteen haastattelukertaan. Haastattelut tullaan toteut-
tamaan etäyhteydellä Zoomissa. Haastattelut kestävät korkeintaan tunnin.

Mikäli olette kiinnostuneet osallistumaan tutkimukseen ja kertomaan kokemuksianne
koetusta eettisestä kuormasta harjoitte-
luissa, tai Teillä on kysyttävää tutkimukseen liit-
tyen, olettehan yhteydessä opinnäytetyöntekijöihin (xxx tai xxx)!